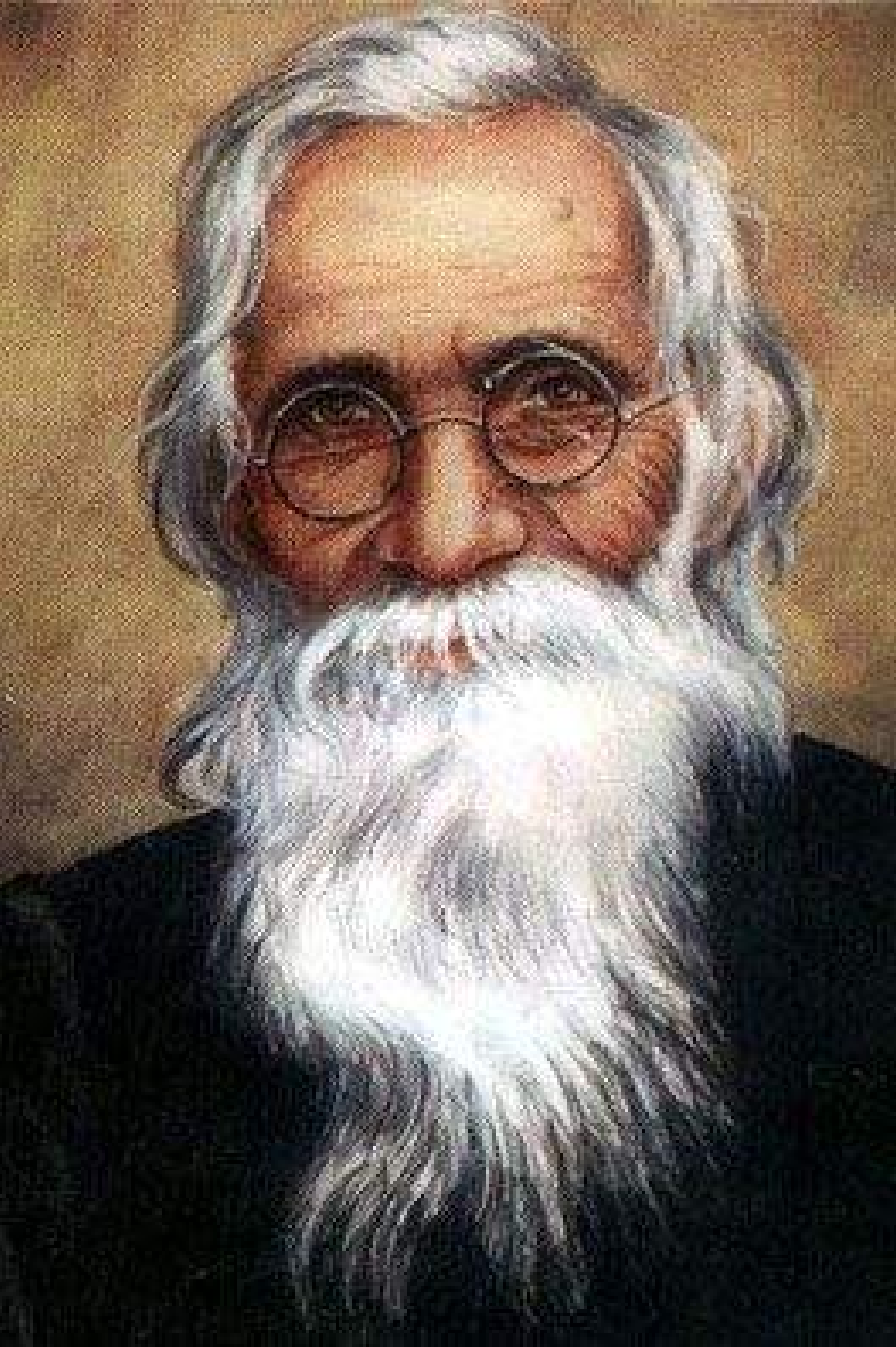

कवि शिरोमणि लेखनाथ पौड्याल र 'तरूण तपसी' खण्डकाव्य

नेपाली साहित्यका अद्वितीय व्यक्तित्व कवि शिरोमणि लेखनाथ पौड्याल र उनको अमर कृति 'तरूण तपसी' खण्डकाव्यको परिचयमा स्वागत छ। यो प्रस्तुतिले नेपाली कवितामा उनको योगदान र उक्त महाकाव्यको गहिराइमा प्रकाश पार्नेछ।

कवि शिरोमणि लेखनाथ पौड्याल: परिचय र योगदान

जन्म: १९४१ भाद्र २६ गते, अर्घाखर्क, कास्की (१८८४ ई.)

मृत्यु: २०१९ फागुन ७ गते (१९६३ ई.)

राजा महेन्द्रबाट २०१९ वि.सं. मा 'कवि शिरोमणि' उपाधि प्राप्त गरे, जुन नेपाली साहित्यमा उनको अतुलनीय योगदानको कदर हो।

लेखनाथ शास्त्रीय छन्द र स्वच्छन्दतावादी धाराका महान् सेतु हुन्, जसले नेपाली कवितालाई नयाँ आयाम दिए।

लेखनाथका प्रमुख कृतिहरू

'ऋतु विचार'

प्रकृति चित्रणको अनुपम उदाहरण, जसले नेपाली कवितामा प्रकृतिको सुन्दरतालाई जीवन्त रूपमा प्रस्तुत गर्‍यो।

'बुद्धि विनोद'

सामाजिक चेतना र व्यङ्ग्यको उत्कृष्ट संयोजन, जसले समाजका विकृतिमाथि प्रहार गर्‍यो।

'सत्यकलि संवाद'

पौराणिक आख्यानमा आधारित दार्शनिक सन्देश, जसले जीवन र धर्मका गहिरा प्रश्नहरू उठाउँछ।

अन्य कृतिहरू

'मेरो राम', 'लसकुस प्रवास' जस्ता अन्य महत्वपूर्ण कृतिहरूले पनि नेपाली साहित्यलाई समृद्ध बनाएका छन्।

'तरूण तपसी' को पृष्ठभूमि र विषयवस्तु

- **प्रकाशन:** २०१० वि.सं. (१९५३ ई.) मा, २९ वर्षको साधनापछि प्रकाशित।
- **स्वरूप:** यो १९ सर्गहरूमा विभाजित एक दार्शनिक खण्डकाव्य हो।
- **मुख्य पात्र:** 'तरूण तपसी' नामक एक युवा साधु, जसले भौतिकवादी जीवनशैली र आध्यात्मिक खोजको द्वन्द्वलाई चित्रण गर्छ।

'तरूण तपसी' का मूल भाव र दर्शन

जीवनको नश्वरता

मानव जीवनको क्षणभंगुरता र सत्यको अनन्त खोजमा केन्द्रित छ।

प्रकृति प्रेम

प्रकृतिसँगको गहिरो सम्बन्ध र जीवन दर्शनको गहन चिन्तन प्रस्तुत गर्दछ।

शान्तिको मार्ग

सुख र शान्तिको लागि त्याग र वैराग्यको महत्वमा जोड दिइएको छ।

दार्शनिक प्रभाव

भारतीय दर्शन र उपनिषद्को गहिरो प्रभाव यस कृतिमा स्पष्ट देखिन्छ।

'तरूण तपसी' को काव्यिक शिल्प र विशेषता

- काव्यमा अनुप्रास र अलङ्कारको सुन्दर प्रयोग गरिएको छ, जसले यसलाई सुमधुर बनाएको छ।
- शार्दूलविक्रीडित, सग्विणी जस्ता शास्त्रीय छन्दहरूको कुशलतापूर्वक प्रयोग गरिएको छ।
- सरल र प्रवाहपूर्ण भाषाशैलीले गर्दा यो खण्डकाव्य पाठकहरूका लागि सहज र बोधगम्य बनेको छ।
- बिम्ब र प्रतीकको प्रभावकारी प्रयोगले विषयवस्तुलाई अझ गहिरो र अर्थपूर्ण बनाएको छ।

'तरुण तपसी' को साहित्यिक महत्व

खण्डकाव्य परम्परामा कोशेढुङ्गा

नेपाली खण्डकाव्य परम्परामा 'तरुण तपसी' एक महत्वपूर्ण र युगान्तकारी कृति मानिन्छ, जसले नयाँ दिशा प्रदान गर्‍यो।

आध्यात्मिक चेतनाको विस्तार

नेपाली साहित्यमा आध्यात्मिक चेतनाको विस्तार गर्नमा यस कृतिले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ।

दार्शनिक कविताको नमुना

यो दार्शनिक कविताको उत्कृष्ट नमुना हो, जसले जीवनका गूढ प्रश्नहरूलाई काव्यिक रूप दिएको छ।

भाषिक समृद्धि

यसको सशक्त भाषाशैलीले नेपाली भाषा र साहित्यको समृद्धिमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएको छ।

निष्कर्ष: कवि शिरोमणि र उनको अमर कृति

लेखनाथ: नेपाली साहित्यका एक युग-पुरुष, जसले आफ्नो काव्य साधनाबाट नेपाली साहित्यलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्याए।

'तरूण तपसी': एक अमर कृति जसले पुस्ता-पुस्तालाई जीवनको सत्य र आध्यात्मिक खोजका लागि प्रेरणा दिँदै आएको छ।

उनको योगदान नेपाली साहित्यमा सधैं स्मरणीय रहनेछ र उनका कृतिहरूले भविष्यका पुस्ताहरूलाई पनि मार्गदर्शन गरिरहनेछन्।

